

ВІДГУК

офіційного опонента - кандидата юридичних наук Цвірюка Дениса Васильовича на дисертацію Луцик Алли Михайлівни «Адміністративні процедури у сфері оподаткування в Україні», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дослідження. Фінансовою основою функціонування держави є податки, адже вони забезпечують більшу частину доходів бюджетів, мобілізуючи грошові ресурси для фінансування державних видатків. У сучасних умовах господарювання податки слугують не лише джерелом наповнення бюджетів, а й дієвим інструментом державного регулювання економіки, тому виконують важливу роль як у забезпеченні фінансової стабільності держави, так і в досягненні **соціального добробуту** громадян.

Невідповідність податкових надходжень до бюджетів фінансовим потребам держави загострює проблему підвищення ефективності здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування, вирішення якої потребує системного підходу. В умовах динамічних змін, **нестабільної економічної** ситуації та низького рівня податкової дисципліни в Україні особливого значення набуває **створення такого механізму здійснення** адміністративних процедур у **сфері** оподаткування, **який би** відповідав потребам соціально-економічного розвитку держави, забезпечував зниження податкового навантаження, ініціював поживлення ділової активності суб'єктів господарювання, стимулював **інвестиційно-інноваційну діяльність** та заохочував **платників** до своєчасної **сплати** податків.

Необхідність узагальнення теоретико-методологічних аспектів функціонування **вітчизняного механізму здійснення** адміністративних процедур у сфері оподаткування, визначення його особливостей, а також формулювання практичних рекомендацій, які сприятимуть його вдосконаленню, визначає

актуальність теми дисертаційної роботи Луцик Алли Михайлівни.

Дисертаційне дослідження спрямоване на реалізацію положень Концепції адміністративної реформи в Україні, затвердженої Указом Президента України від 22 липня 1998 р. № 810/98, Указу Президента України від 9 грудня 2010 р. № 1085/2010 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» та Закону України від 17 березня 2011р. №3166-VI «Про центральні органи виконавчої влади». Роботу виконано відповідно до п. 19 Пріоритетних напрямів наукових досліджень Харківського національного університету внутрішніх справ на 2011-2014 роки, схвалених Вченою радою Харківського національного університету внутрішніх справ 27 грудня 2010 р. (протокол № 10), а також у рамках науково-дослідної теми Харківського національного університету внутрішніх справ «Правоохоронна функція української держави» (державна реєстрація № 0113U00819).

Цінність творчого пошуку автора полягає й в тому, що дисертація виконана з урахуванням науково-теоретичних досліджень різних галузей юридичної науки, аналізу не лише чинних нормативно-правових актів, які регулюють здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування в Україні, а й законодавства й правозастосовної практики окремих зарубіжних країн (США, Канади, країн ЄС та СНД). Саме це й дозволило вдосконалити понятійно-категоріальний апарат рецензованого дослідження, зокрема, запропонувати власне визначення понять «адміністративна процедура у сфері оподаткування», «внутрішньоорганізаційні адміністративні процедури ДФС України у сфері оподаткування» (підрозділи 1.1, 1.3) та сформулювати напрями вдосконалення організаційних засад здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування в Україні.

У дисертації чітко сформульовані мета і завдання дослідження (с. 7-8 дисертації), їх постановка та послідовність дозволяють розкрити основний зміст теми. Об'єкт та предмет дослідження визначені відповідно до встановлених вимог та дозволяють всебічно проаналізувати поставлену проблему (с. 8 дисертації), не виходячи за межі наукової спеціальності.

Дисертація виконана та оформлена на високому науковому та професійному рівні. Структура дисертації логічно витікає з поставлених завдань та складається зі вступу, трьох розділів, що містять десять підрозділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Дослідження містить ґрунтовні наукові положення, які мають науково-теоретичне значення та практичну спрямованість.

Автором проаналізовані та використані, в основному, всі відомі на даний час дослідження попередників, які стосувалися предмета дослідження, про що свідчить зазначена дисертантом теоретична база роботи (с. 5-6 дисертації), виявлена сутність вказаної проблематики, визначено практичне значення дослідження (с. 12-13 дисертації).

Сформульовані у дисертації наукові положення, висновки та рекомендації є обґрунтованими. Вони зроблені з використанням загальнонаукових та спеціальних методів пізнання правових явищ, зокрема, таких як: історико-правовий, структурно-логічний, порівняльно-правовий, логіко-семантичний, класифікації, групування тощо. За текстом дисертаційної роботи можна зробити висновок, що дисертант вдало використовує зазначені методи та демонструє наявність навичок творчого наукового дослідження. Дисертаційна робота А.М. Луцик свідчить про ґрунтовне вивчення чинного законодавства України, спеціальної літератури, а також зарубіжного законодавства з предмету дослідження. Слід зауважити, що джерельна база дисертації включає 216 найменувань, що підкреслює достовірність та обґрунтованість висновків, зроблених в роботі. При чому, автор досить толерантний в полеміці з іншими дослідниками, проявляє високий стиль і культуру при використанні цитат.

Дисертація А.М. Луцик написана грамотно, сприймається легко і з інтересом. Список використаних джерел оформлений відповідно до встановлених вимог.

Наукова новизна результатів дослідження, наукових оцінок, пропозицій і рекомендацій, теоретичних узагальнень та висновків, які складають основний зміст дисертаційної роботи А.М. Луцик, в значній мірі зумовлюється актуальністю дослідження та обраним напрямом. Дійсно, ця наукова робота є

комплексним дослідженням проблеми здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування в Україні.

Перший розділ дослідження присвячено загальній характеристиці адміністративних процедур у сфері оподаткування в Україні. Автор акцентує увагу на тому, що серед учених немає єдності щодо трактування поняття «адміністративна процедура», а за своїм змістом та спрямованістю адміністративні процедури застосовуються в діяльності всіх органів публічної влади, до яких відноситься й ДФС України. Розроблено класифікацію принципів здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування в Україні. Наголошено, що кожен із принципів здійснення адміністративних процедур має стати основою, фундаментом діяльності органів публічної влади, у тому числі й органів ДФС України у сфері оподаткування (підрозділ 1.1). Автором з'ясовано, що ДФС України з метою виконання покладених на неї завдань повсякденно здійснює значну кількість адміністративних процедур, які становлять важливу сферу її діяльності, оскільки спрямовані не тільки на реалізацію функцій та завдань, покладених на службу, а й на реалізацію прав і законних інтересів громадян та юридичних осіб у сфері оподаткування. Встановлено, що за допомогою адміністративних процедур здійснюється реалізація внутрішніх і зовнішніх повноважень органів ДФС України у сфері оподаткування. Вони сприяють врегулюванню внутрішньоорганізаційної діяльності ДФС України, а також прийняттю відповідних рішень щодо індивідуальних справ, які мають значення для платників податків у зв'язку з реалізацією їх прав та законних інтересів у сфері оподаткування (підрозділ 1.2).

У дисертації окрему увагу приділено елементному складу адміністративних процедур у сфері оподаткування в Україні. З'ясовано, що у сфері оподаткування існує дві моделі адміністративних процедур. Перша - модель процедури підготовки та прийняття податковим органом (посадовою особою) індивідуального акту, друга - модель процедури підготовки та прийняття податковим органом (посадовою особою) нормативного акту (підрозділ 1.3). Дисертантом розглянуто елементний склад механізму правового регулювання здійснення ДФС України адміністративних процедур у сфері оподаткування,

який складається з: 1) норм права; 2) податкових правовідносин; 3) юридичних фактів й актів безпосередньої реалізації прав та обов'язків учасників податкових правовідносин; 4) актів застосування норм права. Охарактеризовано вказані елементи складу механізму правового регулювання здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування в Україні (підрозділ 1.4).

У другому розділі дисертації автором вивчено сфери реалізації адміністративних процедур ДФС України й особливості юридичної відповідальності за порушення порядку їх здійснення. Зроблено висновок, що складність класифікації внутрішньоорганізаційних адміністративних процедур, які здійснюються ДФС України, полягає в існуванні різних критеріїв для її проведення. Класифікаційний розподіл справедливо запропоновано здійснювати за усіма напрямками організаційної (управлінської) діяльності ДФС України, однак при цьому всі напрями є взаємодоповнюючими, і тому їх урахування має бути обов'язковим (підрозділ 2.1). Вдало сформульовано поняття та класифіковано адміністративні процедури, що здійснюються у зовнішньоорганізаційній діяльності ДФС України у сфері оподаткування (підрозділ 2.2).

Дисертантом слушно обґрунтовано необхідність внесення змін до ст. 21 Податкового кодексу України, відповідно до яких пропонується закріпити право контролюючого органу (ДФС України) на регрес (відшкодування) витрачених коштів, які були виплачені потерпілій стороні у зв'язку з неправомірними діями, рішенням чи бездіяльністю посадової особи контролюючого органу, тим самим розширивши обов'язки та підстави юридичної відповідальності останніх (підрозділ 2.3).

Третій розділ дослідження присвячено виробленню шляхів удосконалення здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування в Україні. У цьому розділі дисертант обґрунтовує необхідність прийняття Адміністративно-процедурного кодексу України, який повинен закріпити порядок здійснення адміністративних процедур у частині прийняття органами публічної влади індивідуальних актів управління, що торкаються прав і обов'язків суб'єктів адміністративно-правових відносин (підрозділ 3.1).

Дисертантом розглянуто переваги і недоліки здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування в різних зарубіжних країнах. Запропоновано напрями впровадження позитивного зарубіжного досвіду здійснення адміністративних процедур у вітчизняну податкову систему (підрозділ 3.2). Звернуто увагу на основні недоліки організаційних засад здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування в Україні та запропоновано шляхи їх усунення. Справедливо наголошено, що недосконалість механізму здійснення адміністративних процедур є основною причиною негативного ставлення платників податків до виконання свого податкового обов'язку, а також ненадходження податків та інших обов'язкових платежів до державного бюджету (підрозділ 3.3).

Практична і теоретична значущість результатів дисертаційного дослідження. У роботі А.М. Луцик сформульовано важливі для науки адміністративного та податкового права теоретичні висновки й практичні рекомендації. Вони можуть бути використані у правотворчій і правозастосовній діяльності, а також у навчальному процесі про що свідчать відповідні акти впровадження. Основні результати дисертації викладено у 5 наукових статтях і 5 тезах доповідей на наукових та науково-практичних конференціях.

Оцінюючи, в цілому позитивно, дисертацію А.М. Луцик «Адміністративні процедури у сфері оподаткування в Україні», слід зазначити, що деякі її положення є спірними та потребують додаткової аргументації.

1. Співвідносячи адміністративну процедуру з адміністративним процесом (підрозділ 1.1), дисертанту необхідно було б провести розмежування адміністративної процедури з таким поняттям як «адміністративне провадження», що визначається законодавством, як порядок підготовки і прийняття рішень та вчинення дій суб'єктами владних повноважень (органами публічної адміністрації). Тому в адміністративній науці існує думка, що ці два поняття є тотожними. Хотілося б почути думку дисертанта з цього приводу.

2. У підрозділі 1.2 дисертації, під час розгляду ДФС України як суб'єкта здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування, зокрема при аналізі завдань і функцій, які покладаються на ці органи у сфері оподаткування,

автор оминає питання повноважень підрозділів податкової міліції, які діють у складі ДФС та її територіальних органах. Утім відомо, що ДФС України здійснює повноваження безпосередньо та через утворені в установленому порядку територіальні органи (п. 7 Положення про ДФС України). Тому рівень роботи значно підвищився якби цьому питанню була приділена належна увага.

3. Доцільно було б в межах цього дисертаційного дослідження розглянути не лише елементний склад адміністративних процедур у сфері оподаткування в Україні, але і приділити увагу етапам (стадіям) здійснення адміністративних процедур, адже залежно від моделі адміністративних процедур у цій сфері (процедури підготовки та прийняття податковим органом (посадовою особою) індивідуального акту та процедури підготовки та прийняття податковим органом (посадовою особою) нормативного акту) виділяють й різні етапи їх проведення. З огляду на це, хотілося б почути думку автора з цього приводу.

Викладені зауваження є дискусійними та істотно не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи. Вони викликані інтересом до рецензованого дослідження, новизною та актуальністю питань, що розглядаються автором. Розроблені в дисертації ідеї можуть бути підґрунтям для подальшого плідного дослідження теми.

Як висновок слід зазначити, що дисертація А.М. Луцик є самостійним завершеним науковим дослідженням, містить нові теоретичні положення та висновки, наукові узагальнення щодо досліджуваного предмета та практичні рекомендації, які в сукупності розв'язують актуальну для сучасної правової науки проблему здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування в Україні. Дисертація оформлена відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України, що ставлять до кандидатських дисертацій. Зміст автореферату дисертації А.М. Луцик відображає основні положення дисертації, її структуру й отримані результати. Тема і зміст дисертації відповідають спеціальності 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Отже, дисертація Луцик Алли Михайлівни на тему «Адміністративні процедури у сфері оподаткування в Україні» відповідає вимогам п. 11-13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого

наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:
суддя Держинського районного
суду м. Харкова,
кандидат юридичних наук

Підпис засвідчую
Керівник апарату Держинського
районного суду м.Харкова

Д.В. Цвірюк

Кіян Т.О.